

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Quæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

De Lege Externa

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 80376800

21 Ad quos, lex pœnalis se extendat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39888

ad obligationem, & illam ponere, quia illam semper determinatè significant, non verò in ordine ad ponendum terminum ipsius obligationis, quando hic, non est aliquid certum, & determinatum, sed sub disiunctione præceptum, quia hunc terminum non significant determinatè; Verba autem, non efficiunt nisi significando.

18. Secundò; Verba censuræ, in ordine ad efficiendam censuram, quam significant, comparari potius formis Sacramen-

torum, quæ ponunt effectum, quem significant, & illum significando; quam Legi, quæ est effectiva solum obligationis. Unde, sicut ad hoc, ut formæ Sacramentorum sint validæ, operatiuæ, ac efficaciæ, necessariò requiritur, ut tam materiam, quam Personam, ac reliquas circumstantias determinatè significant; ita ut censura sit efficax, ac valida, necessariò requiritur, ut censuram quam infert, in individuo, & determinatè significet.

QVAESTIO XXI.

Ad quos Lex pœnalis se extendat.

CASVS.

VIR quidam, Latinæ linguæ omninò ignarus, librum quendam Hæretici, Latinâ linguâ conscriptum, plures hæreses continentem, ac de Religione tractantem, ad longum legit. Quæritur; an in Excommunicationem Bullæ Cœnæ inciderit.

SYMMARIUM.

<p>2 Legens librum hæreticum, quamvis non intelligat, excommunicationem videtur incurrere.</p> <p>3 Vere legit, sicut indoctus vere recitat Officium B. Virginis.</p> <p>4 Characteres oculis percurrit.</p> <p>5 In ea lectione, cessat finis legis in particulari.</p> <p>6 Lex, omnem lectionem prohibet.</p> <p>7 Ordinatur ad vitandum periculum hæresis.</p> <p>9 Lex ultra verborum proprietatem extendenda non est.</p> <p>10 Quid sit, finem legis cessare; quid sub fine legis non comprehendi,
R. P. Beati Lib. II.</p>	11 Legens, & non intelligens, excommunicationem non incurrit. 12 Finis legis, hunc non comprehendit. 13 Legere tantum materialiter, nullum secum periculum affert. 14 Sicut operarios adire die festo. 15 Non intelligens, proprie non dicitur legere. 16 Characteres percurrere, non est legere modo humano. 18 Finis huius legis, est, vitare periculum peruersionis. 19 Lex etiam fauorabilis, non extenditur ad casus, sub eius fine non comprehensos. 20 Legens partem libri, in qua non est hæresis, vere legit, & modo humano.

Q

21 Hanc

- 21 *Hanc excommunicationem incurrit, qui huiusmodi librum retinet.*
 22 *Etiā si retineat nomine alieno.*
 23 *Et, qui legit librum compositum partim ab Hæretico, partim a Catholico.*
 24 *Quæ interpretatio danda sit legi favorabili, quæ odiosa.*

RATIONES DVBITANDI.

- 2 **C**VM lex pœnalis sit odiosa, & odia sint restringenda, ipsa quoque lex pœnalis consequenter videtur, quantum fieri potest, restringenda. Hinc tamen oritur difficultas, quos comprehendere debeat, & ad quos se extendere; Lex enim excommunicans legentes libros hæresim continentem extenditur ab aliquibus, etiam ad non intelligentes. Unde dicunt, legentem librum, latina lingua conscriptum, hæresim continentem, quamvis lingua latinæ sit ignarus, excommunicationem Bullæ Cœnæ, nihilominus incurere. Ita *Bonacina de cens. d. 2. quest. 5. pun. 4. num. 14. Megala par. 3. lib. 3. c. 1. num. 41.*
- 3 Primo; quia, qui librum legit, quamvis verborum significationem, non intelligat, verè dicitur legere; alioqui, qui latinæ linguæ omnino ignari, Officium B. Virginis recitant, illud verè non dicerentur recitare. Cum igitur Vir ille, librum Hæretici, hæresim continentem, verè legerit, non est cur excommunicationem non incurrit.
- 4 Secundò; Quia, legere, nihil est aliud, quam, quæ scripta sunt, oculis conspiciere, ac percurrere, nec includere videtur intellectionem. Sed iste, scripta oculis percurrit quamvis non intelle-

xerit. Ergo verè legit, & consequenter excommunicationem incurrit; hæc enim absolute lata est contra legentes, non contra intelligentes, quæ legunt.

Tertio; Quia legentes, & non intelligentes, ideo excommunicationem hanc non incurrerent, quia in eis cessaret finis prohibitionis, qui est, ne legens, hæresis inficiatur; sed hoc non obstat, quia in eis cessaret finis solum in particulari; Cessante autem fine legis in particulari, non cessat lex. Ergo legentes, quamvis non intelligatur, hanc excommunicationem non evadunt.

Quartò; Quia hæc censura, cum in hæresis deestationem lata sit, omnem lectionem prohibere intendit, non solum formalem, ut cum quis intelligit, quæ legit, sed etiam materiale, cum non intelligit; Quamvis enim lectio, in hoc secundo casu, legenti nocere non possit, nocere tamen potest Audientibus. Ergo non solum legens formaliter, sed etiam materialiter, hanc Excommunicationem incurrit.

Quinto; Quia hæc est lex favorabilis; ordinatur enim ad vitandum periculum hæresis. Ergo verba ipsius non sunt restringenda ad solam lectionem formalem, sed potius amplianda, & extendenda ad quamcumque lectionem.

Sexto; Denique, quia, si legens, & non intelligens, hanc excommunicationem non incurreret, quia in eo cessaret periculum infectionis; sequeretur, quod etiam legens partem libri hæretici, in qua non sit hæresis, hanc eandem excommunicationem non incurreret; nam in hoc etiam casu, cessaret periculum infectionis.

infectionis. Consequens autem est falsum, quia eo ipso, quod liber continet hæresim, totus est prohibitus, & qui talem librum legit, quamuis legat partem, in qua non est hæresis, vere tamen legit librum Hæretici, hæresim continentem. Ergo etiam, qui legit, quamuis non intelligat, hac excommunicatione ligatur, quia vere legit librum Hæretici, hæresim continentem.

NOTABILIA.

Aduertendum est primò. Leges tam fauorabiles, quam odiosas, ultra verborum proprietatem naturalem, ac civilem, extendendas non esse; Cum enim homines, iuxta verborum proprietatem, loqui consueverint; Etiam Legislatores, iuxta eandem, censentur locuti, cum, communi hominum intelligentiæ accommodare se debuerint. Proprietas autem verborum naturalis dicitur, significatio, quam verba ex primâ ipsorum institutione, & ex communi vsu loquendi, habuerunt; in quo sensu, Nomen; *Mors*; significat mortem naturalem. Proprietas civilis, dicitur significatio quasi metaphorica, siue extensio significationis naturalis ad aliud; ob similitudinem enim, ac iuris fictionem, verbum aliquod sæpe à iure extenditur ad significandum aliquid, quod ex prima sua institutione non significat; in quo sensu, idem nomen; *Mors*; significat professionem religiosam; & nomen *Filius*, adhibetur ad significandum, non solum filium naturalem, sed etiam adoptiuum. Hæc tamen extensio, facienda non est, nisi, quando, ex ipsius omissione sequeretur aliqua iniustitia,

vel absurditas, vel lex fieret inutilis; tunc enim significatio extendenda est, ne lex pereat. Caterum, per se loquendo, verba, sicut in communi sermone accipiuntur in propria significatione, ita multo magis accipi debent in legibus, ne falsis interpretationibus sint exposita, *l. Non aliter, ff. De legatis, 3. & l. Prima, §. R, qui nauem, ff. De exercitoria actione, unde lex non excedit terminos verbis expressos.*

Aduertendum est secundò; Aliud esse, ¹⁰ quod ratio, siue finis legis cesset in aliquo casu particulari, aliud vero, quod ratio, siue finis legis ad illum casum particularem non se extendat. Nam, in primo casu, lex ex se, & ex sua generalitate, casum illum comprehendit; alioqui, neque lex, neque ratio legis in eo dici posset cessare; quod enim numquam fuit, cessare non potest. In secundo vero, lex, eiusque ratio, numquam casum illum amplexa est; verba enim legis, intelligenda sunt iuxta limites suæ rationis, cum ratio sit anima legis, *cap. Ratio nulla, de prebend.* Cum ergo ratio, & finis legis, numquam ad casum illum se extenderit, consequenter, nec lex, illum unquam comprehendit. Sic, cum Superior Religiosis præcipit, ne locum adeant, ubi Operarij laborant, ne suis confabulationibus illos impediunt; Si quis adire vellet, intendens omnino tacere. In hoc casu, ratio, ac finis legis, siue præcepti, dici posset cessare, Iam enim Operarij confabulationibus non impedirentur. At vero, si adire vellet die festo; in hoc casu, finis, siue ratio legis non diceretur cessare, sed hunc casum, numquam com-

Q 2

præ-

prehendisse cum, die festo, Operarij non laborent; Vnde, neque præceptum, in hoc casu, vniquam obligauit. His positis

RESOLVTIO.

11 Respondetur; probabilius videri, quod Legens librum hæreticum, conscriptum lingua, quam non intelligit, hanc excommunicationem non incurrat. *Sanchez lib. 2. Summ. cap. 10. num. 51. Suarez de fide d. 20. sect. 2. n. 18. Filliuc. tract. 22. cap. 7. num. 207. Duard. lib. 2. c. 1. quest. 47. Diana in Bulla Cruciate ref. 36. & alij apud istos.*

12 Primo; Quia finis istius prohibitionis est, impedire, ne legentes, hæresim imbibant; sed legentes, & non intelligentes, illam imbibere non possunt. Ergo finis istius prohibitionis non comprehendit legentes, & non intelligentes; & consequenter, nec prohibitio illos obligat. Si autem non obligat, consequenter, nec qui ita legunt, hanc excommunicationem incurrunt.

13 Secundo; Quia, qui ita legunt, non ideo excommunicationem euadunt, quia ratio, & finis legis in hoc casu cesserit, sed quia ratio, & finis legis, casum hunc nunquam comprehendit, cum legere materialiter tantum, & non intelligendo, quæ leguntur, nullum secum afferat infectionis periculum. Cum autem ratio legis ad aliquem casum non se extendit, nec ipsa lex in eo casu obligat.

14 Tertiò denique; Quia non magis faceret contra Ecclesiæ prohibitionem, qui legeret non intelligendo, quam fa-

ceret contra prohibitionem Superioris, qui adiret Operarios die festo; sicut enim hic, Operariorum labores tunc impedire non potest, cum Operarij die festo non laborent; ita ille hæresim imbibere non potest legendo, cum non intelligat quæ legit. Non magis autem finis præcepti, est, Operariorum labores non impedire, quam finis istius prohibitionis sit, infectionis, ac hæresis periculum vitare. Sicut ergo, qui die festo Operarios adiret, non faceret contra præceptum; ita nec contra prohibitionem faciet, legens materialiter tantum, siue non intelligens, quæ legit.

OBJECTIONVM SOLVTIO.

ATque hinc ad rationes in contrarium patet responsio. Ad primam enim Respondetur; Legentem, & non intelligentem, non dici propriè legere, pro ut requiritur à prohibitionem; Legit enim potius more Psittaci, quam hominis; Vnde non peccat saltem mortaliter, vt docet *Suarez loc. cit.*

Ad secundam; Oculis percurrere characteres, esse, legere solum materialiter, & more Psittaci, non verò formaliter, & more humano.

Ad tertiam; Non ideo sic legentes excusari ab excommunicatione, quia in hoc casu particulari cesserit finis legis, sed quia finis legis nunquam comprehendit legentes materialiter solum, & non intelligentes.

Ad quartam; Finem istius prohibitionis esse, impedire solum, ne legentes inficiantur, hic autem finis, non comprehendit

dit legentes solum materialiter, & non intelligentes.

19 Ad quintam; Legem, quamvis favorabilem, extendi tamen non posse nisi ad casus, quos ratio, & finis legis comprehendit; ratio autem, & finis istius prohibitionis nunquam comprehendit lectionem materialem, sed solum formalem.

20 Ad sextam denique; Negatur sequela; Disparitas autem est quia qui legit partem libri hæretici, in qua non est hæresis, verè legit more humano, & afficitur ad auctorem, eiusque stylum; unde eius etiam doctrinam facile potest imbibere; At, qui legit non intelligendo, legit solum more Platitaci; unde nec affici potest ad auctorem, nec eius doctrinam imbibere.

COROLLARIA.

21 Colligitur ex dictis primò; Hanc excommunicationem incurrere, qui librum Hæretici hæresim continentem, vel de religione tractantem retinet, quamvis illum non intelligat, quia retentio non attendit libri intelligentiam, cum prohibita sit, ut huiusmodi libri penitus exterminentur. Unde hæc excommunicatio incurritur, etiam si libri retineantur solum ad ornatum Bibliothecæ, vel ad hæreticorum errores confutandos, vel ut eorum folijs aromata, vel carnes obvolvantur; hi enim omnes verè illos retinere dicuntur; & aliqui sunt in causâ, ut libri folia in plures distribuuntur. *Bonac. de cens. disp. 2. qu. 5. pun. 4. num. 15.*

22 Secundò; Eandem excommunicatio-

nem incurrere etiam eos, qui illos retinent, nomine alieno, quia hi etiam illos verè retinere dicuntur. Similiter eos, qui illos non apud se, sed apud alium retinent; nam hi etiam, verè, ac propriè, illos dicuntur retinere, Depositarius enim habet solum puram eorum detentionem; Dominus verò possessionem naturalem, ac civilem; hoc autem sufficit, ut in propriâ, ac strictâ verbi significatione, illos tenere dicatur, cum verbum; *teneo*; etiam possidere significet. Quamvis tamen verbum; *teneo*; latè solum sumpto vocabulo, significaret possessionem, hoc satis esset ad hanc excommunicationem incurrendam; quia hæc lex, cum sit favorabilis, eo quod in favorem Fidei, & Animarum principaliter lata sit, est latè interpretanda.

Tertio; Hanc excommunicationem incurrunt etiam à legente librum à Catholico simul, ac Hæretico compositum, & hæresim continentem; quia huiusmodi liber, saltem secundum latam significationem dici potest, liber Hæretici, cum in favorabilibus, res communis mihi cum altero, dicatur mea, ut docent, *Glos. in l. Id quod nostrum. ff. de reg. iur. & alij apud Tuscum tom. 1. lit. c. conel. 534.* Lex autem favorabilis, qualis est hæc, cum in favorem Animarum, ac Christianæ Religionis lata sit. Latè est interpretanda. *Suar. de Fide disp. 20. sect. 2. num. 10.*

Quarto; Quando lex est favorabilis, verba esse extendenda quantum patitur eorum significatio, quia favores sunt ampliandi *ex Reg. 49. de reg. iuris.* Quando verò lex est odiosa, verba strictè esse accipienda in suâ rigorosâ significatione; quia ex eadem regula,

Q 3 odia

odia sunt restringenda; quod si verba duplicem habeant sensum vnum proprium, alium improprium, accipienda sunt in proprio, quia Legislatores præsumitur locutus fuisse iuxta proprium, ac communem loquendi modum, ne falsis interpretationibus via aperiatur. Communis autem loquendi modus, & vsus

censetur ille, quo maior pars Ciuitatis, vel loci vitur. Si verò verba duplicem habeant sensum, vtrumque communem, tunc accipienda sunt iuxta eum, quem ex coniecturis probabiliter colligitur habuisse Legislatorem, cum tota vis legis ab eius voluntate pendeat,

QVAESTIO XXII.

An Lex interdicens Clerum ad Religiosos se extendat.

CASVS.

PONTIFEX cuiusdam Ciuitatis Clerum interdixerat, quia Principi immunitatem Ecclesiasticam violanti non restiterat; Principi autem; non soli Clerici, sed etiam Religiosi non restiterant. Quaeritur; Vtrum etiam Religiosi fuerint interdicti.

SVMMARIVM.

- 1 Lex interdicens Clerum, ad Religiosos extendi videtur.
- 2 Religiosi sub Clero comprehenduntur.
- 3 Sicut comprehenduntur, cum interdicuntur Populus.
- 4 Religiosi gaudent privilegio Clericali.
- 5 Interdictum, quid, & quotuplex.
- 6 Non est extendendum, sed restringendum.
- 7 Religiosi, sub interdicto non comprehenduntur.
- 8 In odiosis, non veniunt, nomine Cleri.
- 9 Sicut non veniunt Clerici, nomine Religiosi.

- 10 Et sicut Religiosi non veniunt, cum interdictum, est Episcopale.
- 11 Et sicut nomine Populi, non veniunt Scholares.
- 12 Tota Communitas, exceptis Religiosis, diuiditur in Populum, & Clerum.
- 13 Religiosi, solum in fauorabilibus veniunt nomine Cleri.
- 14 Et eorum privilegij gaudent.
- 15 Si interdicerentur Personæ Ecclesiasticae, tunc comprehenderentur.
- 16 Interdicto Clero, non sunt interdicti Tonsurati.
- 17 Interdicto Populo Ciuitatis, non sunt interdicti habitantes in Suburbij.

RATIO,